

TARTU ÜLIKOOL

loodusmuuseum ja
botaanikaaed

Tartu Ülikooli loodusmuuseum
Vanemuise tn 46, Tartu

Tartu Ülikooli botaanikaaed
Lai tn 38, Tartu

Programmide info ja tellimine
Koduleht: natmuseum.ut.ee
E-post: natmuseum.haridus@ut.ee
Telefon: 737 6076

TÜ LOODUSMUUSEUM

ÕPPEPROGRAMMI KIRJELDUS

HÜLGE ELU LÄÄNEMERES (1. kooliaste)

Õppeprogrammi tutvustus:

Õppeprogrammi käigus tutvuvad õpilased Läänemere elustikuga läbi hülge silmade. Missugust elu elavad Läänemere viigerhüljes ja hallhüljes? Kuidas neil kahel vahet teha? Missugused loomad Läänemeres veel elavad? Mis võib Läänemere elukeskkonda ohustada? Toimuvad mereteemalised aktiivülesanded ja draamaetendus, vaadeldakse kalu ja teisi mereelustiku eksponaate loodusmuuseumis. Lapsed tutvuvad Läänemeres elavate hüljeste, kalade (räim, ogalik, tursk, lest, merihärg), lindude (kormoran, merikotkas), karpide ja teiste loomadega. Koos pannakse paika mõned Läänemere liikide toiduahelad. Arutletakse, kuidas inimene võib merekeskkonda kahjustada (liigne kalapüük, reostus vees jm), kuidas see omakorda inimesi mõjutab ning mida tuleks teha, et mere elustikku kaitsta.

Lühikirjeldus:

Õppeprogrammi käigus tutvuvad õpilased Läänemere elustikuga ja seda läbi hülge silmade. Toimuvad mereteemalised aktiivülesanded ja draamaetendus, vaadeldakse kalu ja teisi mereelustiku eksponaate loodusmuuseumis, koostatakse toiduahelaid. Arutletakse, kuidas inimene võib merd reostada ja kuidas merd saab kaitsta.

Õppeprogrammi tegevused ja ajakava:

1. Käitumisreeglid ja sissejuhatus programmi (5 minutit).
Arutatakse üle käitumisreeglid. Uuritakse kaardi peal Läänemere asukohta.
2. Hülge eluga tutvumine (25 minutit).
Loodusmuuseumi ekspositsioonis uuritakse Eesti hülgeid ja nende kehaosi, räägitakse hüljeste kohastumustest, eluviisist, toitumisest ning nende poegadeist. Samuti arutatakse, mida teha siis, kui kohtud looduses hülge või hülge poegadeiga.

3. Individuaaltöö - töölehtede täitmine (20-25 minutit).
Õpilased otsivad ekspositsioonis Läänemeres elavaid loomaliike. Hiljem uuritakse neid põhjalikumalt koos juhendajaga.
4. Aktiivülesanne - memoriin (10-15 minutit).
Õpilased saavad mängida Läänemere loomade teemalist memoriini. Tegu on võistlusliku aktiivülesandega, kuid see võimaldab samal ajal korrata mõningaid varasemalt nähtud loomaliike ning nende üle arutleda.
5. Aktiivülesanne – toiduahelad (5-10 minutit).
Õpilased saavad Läänemere loomaliikide põhjal koostada lihtsamaid toiduahelaid.
6. Aktiivülesanne rühmatööna – plakati meisterdamine (15 minutit).
Õpilased meisterdavad kahes rühmas ise mereteemalise plakati. Lapsed lõikavad ja kleebivad loomade pildid ja nimed plakatile. Oluline on, et loomad paigutatakse õigesse elukeskkonda. Koos arutatakse veelkord loomade eluviisi üle, muuhulgas räägitakse mudakrabist, kes on inimese sisse toodud invasiivne liik. Valmis meisterdatud plakatid saavad õpilased endaga kaasa võtta.
7. Keskkonnaprobleemide teemaline Läänemere etendus (35 minutit).
Õpilastel on mõned minutid aega muuseumis nähtud huvitavaid eksponaate uurida. Järgnevalt algab Läänemere keskkonnaprobleemidele keskenduv etendus. Kõigepealt tutvustatakse „näitlejaid“ ehk Läänemeres elavaid loomaliike (nt räim, ogalik, tursk, lest, merihärg, kormoran, merikotkas). Koos arutatakse läbi erinevad stsenaariumid keskkonnaprobleemide teemal (kalade ülepüük, prügireostus, pesuvahend vees) ning kuidas neid probleeme ennetada.
8. Kokkuvõtlik aktiivmäng (10 minutit).
Lapsed kehastuvad hüljesteks või räimedeks. Meenutame programmis õpitut ning lapsed peavad vastavalt oma uuele rollile käituma.

Õpitulemused (eesmärgid):

Programmi läbinud õpilane tunneb mõningaid Läänemere loomaliike (nt viigerhüljes, hallhüljes, ogalik, merihärg, lest, räim, kilu, merikotkas, kormoran). Teab hülge eluviisi – tema toitumise eripärasid, tema elukohaks vajalikke kohastumusi, paljunemist jms. Õpilane oskab koostada lihtsamaid toiduahelaid Läänemeres elavate liikide põhjal. Õpilane mõistab mõningaid Läänemere keskkonnaprobleeme ning teab kuidas saab merd ja mereelustikku hoida.

Üldpädevused:

Matemaatika, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus; õpipädevus; suhtluspädevus

Seos õppekavaga ja ainetevaheline lõiming:

LOODUSÕPETUS

9) kirjeldab taimede, loomade (sh inimese) ja seente välisehitust, toitumist, kasvamist ja liikumisvõimet ning seostab neid elukeskkonnaga;

- 12) teab kodukoha tuntumaid loomi, taimi ja seeni; kirjeldab õpitud loomade eluviise ja elupaiku; oskab vältida loomade ning mürgiste taimede ja seentega seotud ohtusid;
- 13) toob näiteid organismide seoste kohta looduses ning koostab lihtsamaid toiduahelaid;
- 14) mõistab, et inimene on osa loodusest ja sõltub sellest; toob näiteid, kuidas inimene loodust oma tegevusega mõjutab.

Programmi seosed keskkonnateadlikkuse ja säästva arengu teemadega:

Programmi tulemusel suureneb praktiliste tegevuste ja uute kogemuste kaudu laste keskkonnateadlikkus. Laps suhtub ümbritsevasse loodusesse ja keskkonda hoolivalt ning käitub loodushoidlikult. Läänemere liikide ja keskkonnaprobleemide tundmine võimaldab aru saada Läänemere kaitsmise tähtsusest. Programmi käigus tekkinud jäätmed sorteeritakse lastega koos sorteerimiskastidesse ja räägitakse lühidalt, miks paberit ja muid prügilike peab eraldi koguma.

Meetodid ja vahendid:

Individuaalne töö, rühmatöö. Kuulamine, arutlemine, vaatlus, meisterdamine (kääridega lõikamine, liimimine), mängimine, draamaõpe.

Loomanukud jm etendusega seotud vahendid, padjad Läänemeres elavate loomade piltidega, töölehed, pliiatsid, plakati liimimisega seotud vahendid (plakati alus, loomade pildid ja nimed, käärid, liimipulgad), hülge ja räime peakatted.

Juhis õpetajale:

Enne programmile tulekut palume õpetajal õpilastele selgitada, kuhu tulla.

Programmi käigus ootame õpetajalt koostöövalmidust ja koos õpilastega aktiivset osalemist programmi tegevustes. Samuti aitab õpetaja programmi ajal jälgida, et õpilased käituksid headele tavadele vastavalt.

Pärast programmi palume õpetajal täita tagasiside küsimustik. Rühm saab õppeprogrammist kaasa kaks kohapeal tehtud plakati Läänemere loomaliikidega. Soovib korral saab selle hiljem klassiruumi üles riputada.

Märksõnad: Läänemeri, meri, mere-elustik, loomad, hüljes.

Sihtrühm: I kooliaste (1.-3. klassi õpilased)

Kestus: 3x45 minutit

Grupi suurus: kuni 25 last ja kasvataja(d)

Toimumise aeg: aastaringselt

Läbiviimise koht: Tartu Ülikooli loodusmuuseum (Vanemuise 46, Tartu)

Keel: eesti

Lisainfo:

TÜ loodusmuuseumis on tänapäevane õpikeskkond, uued õppeklassid ja uudne püsiekspositsioon, muuseumihoones on lift, trepid ja välistreppide kõrval sissepääsuks ka kaldtee. Õpetajal palume registreerumisel teavitada muuseumi teabespetsialisti või juhendajat varakult grupi erisustest (näiteks erivajadusega õpilased jm) ja soovidest. Programmis arvestatakse laste vanuse ja oskustega. Programmiks vajalikud õppevahendid annab juhendaja. Täpsem lisainfo saadetakse õpetajale registreerumisel. Muuseumis on riidehoid, kuhu saab jätta riided. Muuseumi ja õppeklassi tegevused toimuvad välisjalanõudes.

Tagasiside küsitakse õpetajalt kirjalikult programmi lõpus.

Läbiviija nimi ja kvalifikatsioon:

Loodusmuuseumi juhendaja Kersti Kihno

Haridus. TÜ bioloogia, bioloogia-keemia õpetaja, MSc geoökoloogia.

Kogemus. Töötanud TÜ ökoloogia ja maateaduste instituudis (2007–2016), ERM-i giid alates 2016.a, TÜ loodusmuuseumis giid alates 2018.a.

Loodusmuuseumi juhendaja Elen Metspalu

Haridus. TÜ bioloogia MSc, pedagoogika kursus.

Kogemus. Töötanud Tapa Gümnaasiumis bioloogia õpetajana ning loodusringi juhendajana (2012–2013) ja TÜ loodusmuuseumis giid ja loodushariduslike programmide juhendaja alates 2016. a.